

ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР ИЗ ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА ПРЕМА ЗАКОНУ О ИНСПЕКЦИЈСКОМ НАДЗОРУ, ЗАЈЕДНИЧКИ ЕЛЕМЕНТИ У ПРОЦЕНИ РИЗИКА И КОНТРОЛНЕ ЛИСТЕ У ДЕЛУ ИНСПЕКЦИЈСКОГ НАДЗОРА

INSPECTION SUPERVISION IN THE FIELD OF FIRE PROTECTION ACCORDING TO THE LAW ON INSPECTION SUPERVISION, COMMON ELEMENTS IN RISK ASSESSMENT AND CHECKLIST IN THE PART OF INSPECTION SUPERVISION

Др Горан Ђорђевић-Академија техничких струковних студија Београд
Др Мартина Здравковић-Академија струковних студија Гњилане
Андреја Мијатовић-МУП РС, Сектор за ванредне ситуације, одељење у Пожаревцу
Марко Томић-ЈП НП"Тара" Бајина Башта

Резиме: Закон о инспекцијском надзору доноси новине у свим областима инспекцијског надзора. Инспекцијски надзор у делу заштите од пожара добио је нове облике и контуре у чему ће процена ризика бити једна од најважнијих елемената. Контролне листе су такође новина у инспекцијском надзору и дају основе да инспекцијски надзор на основу процењеног ризика, да слику тренутног ризика, што је такође битно у управљању ризиком у заштити од пожара. Један од циљева у инспекцијском надзору из области заштите од пожара и експлозија је и снажан и ефикасан механизам координације и усклађивање надзора које врше различите инспекције, поједностављење процедура, не преплитања у надлежностима и сфери примене и олакшани приступ према правним субјектима и привреди ради подстицаја а у циљу смањена ризика и опасности од пожара и боље заштите људи и материјалних добара од пожара и експлозија.

Кључне речи: инспекцијски надзор, пожар, експлозија

Summary: The Law on Inspection Supervision brings news in all areas of inspection supervision. Inspection supervision in the field of fire protection has acquired new forms and contours, in which risk assessment will be one of the most important elements. Checklists are also new in inspection supervision and provide the basis for inspection supervision based on the estimated risk, to give a picture of the current risk, which is also important in risk management in fire protection. One of the goals of inspection supervision in the field of fire and explosion protection are a strong and efficient mechanism of coordination and harmonisation of supervision performed by different inspections, simplification of procedures, non-intermingling of competences and scope of application, and easier access to legal entities and the economy for incentives, with the goal of reduced risk and danger of fire and better protection of people and material goods from fire and explosions.

Keywords: inspection supervision, fire, explosion

1. УВОД

Доношење закона о инспекцијском надзору довело је до новина у свим областима инспекцијског надзора. Инспекцијски надзор у делу заштите од пожара добио је нове облике и контуре у чему је процена ризика један од најважнијих елемената. Контролне листе такође у инспекцијском надзору дају основе за инспекцијски надзор на основу процењеног ризика, што је такође битно у управљању ризиком у заштити од пожара.

2.1. ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР

Инспекцијски надзор је посао државне управе чија садржина и појам су утврђени законом којим су уређује рад државне управе, кога врше органи државне управе, органи аутономне покрајине и органи јединица локалне самоуправе са основним циљем да се превентивним деловањем или налагањем мера

за отклањање недостатака у поступању надзираних субјеката спрече или отклоне штетне последице како за државу, тако и за правни субјекат или физичко лице.

Инспекцијски надзор врши се непосредним увидом у пословање и поступање надзираног субјекта које врше инспекцијски органи и други субјекти који имају јавна овлашћења у складу са посебним законима.

2.2.ЦИЉ ИНСПЕКЦИЈСКОГ НАДЗОРА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Циљ доношења закона о инспекцијском надзору као и подзаконских прописа за извршења закона о инспекцијском надзору је усаглашавање свих закона у једну целину пре свега секторских закона, и стварање системског приступа у примени многобројних закона које покривају различите области.

Такође један од циљева је и снажан и ефикасан механизам координације и усклађивање надзора које врше различите инспекције, поједностављење процедура, не преплитања у надлежностима и сфери примене и олакшани приступ према правним субјектима и привреди ради подстицаја а не кочења привредних и друштвених дешавања.

Један од циљева је стварање јединственог информационог система за све инспекторе (е-инспектор) са разним базама података, могућност контроле рада свих инспекција као и потпуна транспарентност свих послова инспекцијских служби.

Кључни институти и основна решења прилико примене закона о инспекцијском надзору су:

- Превентивно деловање чиме се предузимањем одређених превентивних мера и радњи смањује ризик и опасност да дође до нежељених догађаја, на пример у делу заштите од пожара и експлозија да се применом превентивних мера и радњи смањи број пожара и експлозија или њихов број учини прихватљивим, а такође смање штете настале пожарима и експлозијама и заштите људи и материјална добра.
- Кординација и усклађивање инспекцијског надзора је тенденција да више инспекција учествује у инспекцијском надзору правних и других субјеката и њихова правилна кординација чиме се постиже свеобухватност инспекцијског надзора (сагледавање из више делатности и подручја), чиме се смањује време инспекцијског надзора, смањује преплитање у надзору, поједностављује и смањују трошкови инспекцијског надзора.
- Процена и управљање ризиком је један од најважнијих делова инспекцијског надзора. Инспекцијски надзор заснива се на процени ризика и срезмеран је процењеном ризику, тако да се ризиком може управљати. Управљање ризиком подразумева предузимање превентивних мера да се ризик не испољи и не причини штету, а ако се испољи да се организационим и другим мерама смањи да не причини штету, угрози материјална добра и људске животе у великом обиму. Када се ради о управљању ризиком у заштити од пожара и експлозија, подразумевају се пре свега мере да не дође до испољавање ризика који ће довести до пожара или експлозије и ако дође до пожара и експлозије да се планираним мерама штете настале смање и заштите људски животи и материјална добра. Управљање ризиком у заштити од пожара и експлозија има четири стална сегмента и то: превентивне мере, приправност, предузимање мера (реаговање) када догађај (пожар или експлозија) настане и санацију након нежељеног догађаја.
- Смањење сиве економије (нерегистровани и њиме изједначени субјекти), што инспекцијским надзором и свеобухватним прегледима број правних и других лица који су ван легалних токова смањи и они уврсте у легалне токове и циљу побољшања привредног и економског амбијента.
- Стандардизација и транспарентност инспекцијског надзора, што омогућава да се инспекцијски надзор врши на основу прописаних и усвојених стандарда, усвојених директива и правилника што умањује могућност произвољног тумачења потребних и довољних обавеза и уједначавање свих захтева на основу прописаних норми. То такође омогућава транспарентност како инспекцијских надзора из свих области и њихово уједначавање, тако и праћење извршења мера и налога инспекцијских органа чиме једно друштво постаје отпорније на негативне утицаје.
- Јачање стручних и етичких стандарда интегритет и одговорност инспектора и унапређење професије инспектора. Важан сегмент у инспекцијском надзору јер само стручни и одговорни инспектори могу правилно и делотворно примењивати све техничке норме, помагати својим саветима и усмеравати правна и друга лица лакшем и ефикаснијем решавању проблема (казна није сама себи циљ), и помоћи да се законске и подзаконске норме лакше и делотворније спроводе. Такође држава је та која мора да штити права инспектора, унапређује и развија ту

врсту професије и поред обавеза инспекцијских органа да створи и амбијент нормалног и стручног рада инспектора на терену.

2.3. ЗАКОНИ КОЈИ СЕ ПРИМЕЊУЈУ У ДЕЛУ ИНСПЕКЦИЈСКОГ НАДЗОРА У ЗАШТИТИ ОД ПОЖАРА И ЕКСПЛОЗИЈА

У инспекцијском надзору који прати област заштите од пожара и експлозија и ванредних ситуација које покрива Министарство унутрашњих послова, сходно да се ради о комплексним и сложеним областима примењују се више закона која покривају ову област и то:

1. Закон о заштити од пожара ("Сл.гласник РС" бр.111/09 и 20/15,87/2018)
2. Закон о запаљивим и горивим течностима и запаљивим гасовима ("Сл.гласник РС" бр.54/2015)
3. Закон о експлозивним материјама, запаљивим течностима и гасовима ("Сл.гласник СРС" бр.44/77)-део који се односи на експлозивне материје у припреми усвајања нови Закон о експлозивним материјама
4. Закон о промету експлозивних материја ("Сл.лист СФРЈ" бр.30/85).
5. Закон о инспекцијском надзору ("Сл.гласник РС" бр.36/2015,44/2018,95/2018)

2.4.ЗАКОН О ИНСПЕКЦИЈСКОМ НАДЗОРУ И ОДНОС СА ДРУГИМ ЗАКОНИМА

Закон о инспекцијском надзору је повезан са осталим законима која примењују овлашћена министарства и садржина,границе,овлашћења , права и обавезе при вршењу инспекцијског надзора утврђени су законом о инспекцијском надзору и посебним законима који покривају одређене области.

То практично значи да у области заштите од пожара и експлозија и ванредним ситуацијама примењује се закон о инспекцијском надзору и посебни закони који регулишу област заштите од пожара и експлозија и ванредних ситуација.

Закон о инспекцијском надзору је по својој јачини закон "средњег" нивоа, што у начелу значи да је он другог нивоа и служи да регулише односе примене закона у инспекцијском надзору и покрије евентуалне празнине применом секторских закона.

2.5.ВРСТЕ И ОБЛИЦИ ИНСПЕКЦИЈСКОГ НАДЗОРА У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА И ЕКСПЛОЗИЈА

Инспекцијски надзор у смислу закона о инспекцијском надзору може бити: редовни, ванредни, контролни и допунски. Ови облици инспекцијског надзора важиће и у области заштите од пожара и експлозија. У односу на раније врсте инспекцијских надзора у области заштите од пожара и експлозија виде се одређене промене тако да више не постоји основни инспекцијски преглед који је вршен први пут када је правни или други субјекат био подвргнут инспекцијском надзору и када се узимани сви подаци који карактеришу надгледани субјекат и када је суштински вршено разврставање правног субјекта у категорију угрожености од пожара. Овакав инспекцијски преглед у делу заштите од пожара и експлозија вршиће се у оквиру редовног инспекцијског прегледа који ће се вршити према плану инспекцијског надзора.

Ванредни инспекцијски преглед у делу заштите од пожара и експлозија вршиће се када је неопходно и када је сагласно делокругу инспекције предузму хитне мере ради спречавања или отклањања непосредне опасности од настанка пожара и експлозија , опасности по живот или здравље људи, имовине или животну средину или када такав надзор захтева надзирани субјекат.

Ванредни инспекцијски надзор по захтеву надзираног субјекта може бити утврђујући, који се врши када је потребно утврдити испуњеност након чије испуњености надзирани субјекат стиче право на почетак рада или обављање делатности, вршења активности или остварења одређеног права у складу са посебним законом или када надзирани субјекат поднесе захтев да се потврди законитост и безбедност поступања.У области заштите од пожара и експлозија ови захтеви могу бити у делу сагласности на техничку документацију у погледу мера заштите од пожара и експлозија, сагласности на спроведене мере заштите од пожара и експлозија предвиђене техничком документацијом, захтев за утврђивање стања заштите од пожара и експлозија за добијање лиценце за обављање делатности, као и решавање захтева безбедности по пријавама правних и физичких лица.

Контролни инспекцијски надзор врши се ради утврђивања извршења мера које су предложене и наложене надзираном субјекту у оквиру редовних или ванредних инспекцијских прегледа.

Допунски инспекцијски надзор врши се по службеној дужности или поводом захтева надзираног субјекта, ради утврђивања чињеница које су од значаја за инспекцијски надзор, а које нису утврђене у

редовном или ванредном инспекцијском надзору или контролном инспекцијском надзору. Допунски инспекцијски надзор може се извршити само једном у року који не може бити дужи од 30 дана од дана окончања редовног, ванредног или контролног инспекцијског прегледа.

И ако ранијом праксом у области заштите од пожара и експлозија овај вид инспекцијског надзора није постојао у одређеним случајевима, нарочито на захтев надгледаног субјекта а у циљу смањења прекршајне одговорности овај вид инспекцијског надзора је рађен као допунски контролни преглед, а врло често и на захтев органа за вођење прекршајне одговорности.

2.6. ОБЛИЦИ ИНСПЕКЦИЈСКОГ НАДЗОРА У ДЕЛУ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА И ЕКСПЛОЗИЈА

Инспекцијски надзор у области заштите од пожара и експлозија може бити теренски и канцеларијски.

Теренски инспекцијски надзор врши се изван службених просторија, на лицу места и састоји се од непосредног увида у земљиште, објекте, постројења, уређаје, просторије, возила и друга превозна средства, предмете, робу, акте и документацију надзираног субјекта.

Под увидом у земљиште подразумевају се у области заштите од пожара и експлозија: прилазни путеви за ватрогасна возила у случају пожара, путеви за евакуацију у слободан простор, шумска пространства и угроженост од пожара, противпожарне путеве у шуми, снабдевање водом за гашење пожара и сл.

Увид у објекте подразумева: карактеристике објекта и ризик од настанка пожара или експлозије, удаљеност од других објеката у смислу преношења пожара, примењене мере заштите, постојање и присутност опреме за заштиту и гашење пожара, присутност путева за евакуацију, могућност ефикасног спасавања и сл.

Контрола постројења подразумева: његове карактеристике и могућност изазивања пожара и експлозија, атесну документацију за постројење, примењене мере заштите на постројењу, могућност гашења пожара и сл.

Контрола просторија подразумева: распоред просторија и одвојеност са становишта преноса пожара (противпожарни сектори), технолошки процес по просторијама и могућност настанка пожара или експлозија, примењене мере заштите, присуство опреме за гашење пожара, стање инсталација и уређаја, могућност евакуације и сл.

Контрола возила и других превозних средстава а нарочито возила која превозе опасан терет подразумева поседовање сертификата за превоз опасног терета, начин и врсту обележавања, поседовање прописане опреме, поседовање опреме за гашење пожара, поседовање мера безбедности и сл.

Контрола предмета и робе подразумева контролу карактеристика са аспекта запаљивости и преноса ватре, сертификате прописане за одређену робу и предмете, мере заштите и сл.

Када се ради о актима и документацији контроле се врше у вези: поседовања нормативних аката (програма основне обуке, правила заштите од пожара, поседовање плана заштите од пожара), поседовање периодичних контрола и радњи (обуке радника и провере знања из области заштите од пожара, посебне обуке за лица која раде на пословима заштите од пожара, контроле притиска и протока воде у хидранској мрежи, контрола громобрана, контроле система за дојаву и гашење пожара, контролу апарата за почетно гашење пожара и сл.), поседовање сагласности на техничку документацију и спроведене мере заштите од пожара за објекте.

Канцеларијски инспекцијски надзор врши се у службеним просторијама инспекције, увидом у службене акте, податке, документацију надзираног објекта као на пример: програма обуке, правила заштите од пожара, плана заштите од пожара, техничке документације у делу заштите од пожара, или инспекцијског надзора када се достави потребна документација о извршењу мера и сл.

2.7. ПРОЦЕНА РИЗИКА У ИНСПЕКЦИЈСКОМ НАДЗОРУ

Инспекцијски надзор заснива се на процени ризика и сразмеран је процењеном ризику, а тежња је да се ризиком делотворно управља.

Врло често се поставља питање да ли је могуће у потпуности елиминисати ризик?

Анализом ризика преовладава мишљење да број ризика и њихово деловање је велико, тако да није могуће све ризике елиминисати, али је могуће њима управљати и свести их на прихватљиве ризике.

Ризик је вероватноћа настанка штетних последица и вероватне тежине тих последица.

Ризик према степену може бити: незнатан, низак, средњи, висок и критичан.

У инспекцијском надзору ризик се процењује у току припреме плана инспекцијског надзора и пре и у току инспекцијског надзора. Ако се у току реализације годишњег плана инспекцијског надзора промене околности на основу којих је процењен ризик, инспекција је обавезна да усклади план инспекцијског надзора са новонасталим околностима (промена технолошког циклуса, увођење нових сировина, нова организација, употреба нових материјала и сл.).

Процена ризика се своди на то да инспекција у делокругу своје надлежности прати и анализира ризике у делокругу свог рада, идентификује ризике у надзираном субјекту и процењује тежину штетних последица и вероватноћу њиховог настанка, тако да се на основу тога добија процењени степен ризика.

СЛИКА 1- ПРЕГЛЕД ПРОЦЕСА АНАЛИЗЕ РИЗИКА

Тежина штетних последица процењује се на основу:

1. Природе штетних последица, која произилази из врсте делатности или активности надзираног субјекта, односно карактеристика робе или производа кога надзирани субјекат ставља у промет или услуга које надзирани субјекат пружа.
2. Обим штетних последица, пре свега круга лица која користе робу, производе или услуге, односно круга лица која остварају одређена права у надзираном субјекту или у вези са надзираним субјектом.

Вероватноћа настанка штетних последица процењује се полазећи од:

- предходног поступања надзираног субјекта, укључујући последње утврђено стање законитости и безбедности у његовом поступању
- стандарда и правила добре праксе који надзирани субјекат примењује
- систем управљања и унутрашњег надзора над законитошћу
- правилношћу и безбедношћу поступања код надзираног субјекта
- управљање ризицима код надзираног субјекта
- стањем у области у којој се његова делатност или активност врше и предвиђања будућег кретања у њој
- унутрашњи и спољни стручни, технички, технолошки и финансијски капацитети надзираног субјекта

Инспекција није дужна да врши инспекцијски надзор када је процењени ризик незнатан.

Закон дозвољава али и захтева да привредни субјекти и сами оцењују ниво ризика, а касније се проверава тачност тих оцена применом контролних листи.

Ово даје више предности и то:

- привредници се од самог почетка уводе у систем заснован на ризицима
- овакав начин треба да помогне при рангирању нових субјеката а да не представља препреку у њиховом почетку пословања
- шаље се порука привредницима да им законодавац (држава) верује и да их сматра својим партнерима, што је темељ за стварање добрих и коректних односа

Ризик се процењује и на основу каснијих инспекцијских надзора и оцена се може изменити када инспектор утврди стварно стање ствари. Такође се даје могућност привредном субјекту да заслужи и побољша ниво ризика (на основу промене технологије, коришћења безбеднијих материјала и сировина, уградње нових система заштите, бољом организацијом у процесу рада и сл.), зато оцену ризика треба стално преиспитивати.

2.8. ЗАЈЕДНИЧКИ ЕЛЕМЕНТИ ПРОЦЕНЕ РИЗИКА У ИНСПЕКЦИЈСКОМ НАДЗОРУ

Процена ризика у току припреме плана инспекцијског надзора врши се тако што инспекција у праћењу и анализи стања у области инспекцијског надзора која је у њеном делокругу идентификује ризике по закону и дугим прописима заштићених добара, права и интересе , која могу настати из пословања или поступања надзираног субјекта и према одговарајућим критеријумима , процењује тежину штетних последица и вероватноћу њиховог настанка, тако да се добије процењени степен ризика.

Идентификација ризика укључује утврђивање унутрашњих и спољашњих узрока ризика, укључујући главни узрок и вероватних , односно могућих штетних последица у случају остварења ризика , што укључује дефинисање добара , права и интереса који се остварењем ризика повређују или угрожавају , односно на које остварени ризик може да утиче неповољно.

При приступању процени ризика за одређене надзиране субјекте , ризик се може проценити за одређене делатности или активности , производе, групу субјеката који се надзирају са заједничким карактеристикама или повезане пословним односима.

Критеријуме за тежину и вероватноћу настанка штетних последица, који су утврђени Законом , конкретизују се и прилагођавају појединачним областима у инспекцијском надзору.

За сваки критеријум за процену тежине штетних последица и вероватноће њиховог настанка даје се одређени број бодова , у распону од најмањег до највећег утврђеног броја бодова, а сразмерно утицају и величини , тако да се за сваки критеријум добије нумеричка вредност исказана у бодовима.

Процену ризика у току инспекцијског надзора инспектор, односно службено лице овлашћено за вршење инспекцијског надзора врши помоћу контролних листи.

2.9. НАЧИН ПРОЦЕНЕ РИЗИКА У ОБЛАСТИ ЗАШТИТЕ ОД ПОЖАРА И ЕКСПЛОЗИЈА

Процена ризика у инспекцијском надзору у области заштите од пожара и експлозија за сада ће се вршити на основу разврставања правног субјекта у категорију угрожености од пожара. Наиме чланом 23 Закона о заштити од пожара предвиђено је да се правни субјекти разврставају у три категорије угрожености од пожара и то:

1. Са великом угроженошћу од пожара-прва категорија угрожености од пожара
2. Са средњим ризиком од пожара-друга категорија угрожености од пожара
3. Са умереним ризиком од пожара-трећа категорија угрожености од пожара

Разврставање правних субјеката врши се на основу уредбе о разврставању објеката, делатности и земљишта у категорију угрожености од пожара ("Сл.гласник РС" бр.76/2010).

Само разврставање нам омогућује да се оквирно одреди угроженост од пожара једног правног субјекта и да се одреди организација и структура система заштите од пожара и експлозија.

У области заштите од пожара и експлозија процена ризика се врши на основу разврставања правног субјекта у категорију угрожености од пожара који има три градације ризика, док закон о инспекцијском надзору даје пет категорија ризика од којих је један незнатан, што даје могућност да се у таквим правним субјектима не врши инспекцијски надзор.

Поставља се питање дали је овакав начин процене ризика у области заштите од пожара и експлозија даје праву слику угрожености једног правног субјекта и дали на основу ње можемо да закључимо колика је вероватноћа да се у једном правном субјекту испољи ризик и нанесе штету.

Одговор може да се сведе на две ствари а то је да је као почетна основа прихватљив али да би га требало допунити јаснијим и свцеобухватнијим методама процене ризика. Такође је врло важно предвидети и могуће последице услед испољавања ризиком, како би се одредиле мере за управљање таквим ризико у једном правном субјекту, што је суштина безбедности а и самог инспекцијског надзора.

Као додатак може се користити пројектно - техничка документација, односно главни пројекат заштите од пожара, јер је чл.30 ст.2 тач.2 Закона о заштити од пожара предвиђено да се за објекте ради процена ризика од пожара, што нам у основи даје колико је неки објекат угрожен и које мере (организационе и техничке) треба предузимати да се тај ризик смањи, односно на који начин управлати овим ризиком.

Мада процена ризика у техничкој документацији даје још један квалитет у одређивању угрожености од пожара и експлозије једног објекта и у неку руку идентификује поједини ризици ни ово није сасвим довољно да се одреди и правилно класификује угроженост а и мало је поклања пажње могућим последицама када нежељени догађај настане и величина штете која може да се испољи.

У овој области било би добро направити посебне методологије за процену ризика за најугроженије објекте пре свега за угрожене јавне објекте у којима борави већи број људи (болнице, школе, дечје установе, позоришта, социјалне установе и сл.) у којима се морају идентификовати ризици, извршити класификација и анализа тих ризика, начин испољавања, вредновање ризика, одредити стварну угроженост, вероватноћу испољавања а затим урадити систем управљања ризиком који би одређеним мерама довео до тога да се ризик или ризици не испоље (превентивне мере) или ако се испоље и настане нежељени догађај да се он амортизује и не начини штету на материјалним добрима или на људима.

Садашњи начин процене ризика на начин разврставања субјеката у категорију угрожености од пожара често не даје праву слику угрожености, тако да се дешава да два правна субјекта разврстана у другу категорију угрожености од пожара немају исте ризике и нису једнако угрожени а у истој су категорији (на пример: бензинске станице и домови за стара лица), вероватноћа настанка нежељеног догађаја није иста као и вероватноћа насталих последица. Зато је пожељно изградити свеобухватни систем који би допунио садашњи систем процене ризика од пожара и експлозија и одговарајући систем управљања ризиком који би дао тачни слику мера и радњи на спречавање настанка пожара и експлозија. Закон и уредба представљају почетни стадијум за приступ у процени ризика заснован на доступним информацијама, међутим тај оквир тражи и конкретизацију. Стварност је доста сложенија нарочито у пракси. Оквир за процену ризика је добар, али се њиме мора омогућити прилагођавање нивоа ризика у следећим случајевима:

- када инспектор донесе суд о самопроцени привредног субјекта (прихватити или неприхватити)
- када дође до измене фактора ризика што за последицу има нову процену ризика
- поновно приоритизовање критеријума ризика, на основу притужби јавности или променом актуелне политике

После више година спровођења инспекцијског надзора на основу дотадашњих процена ризика требало би да постоји већа количина и број веома вредних података прикупљених и анализираних на основу непосредних искустава у инспекцијском надзору. Потребно је извршити контролу квалитета тих података, разврстати их, класификовати, анализирати и вредновати, али су они ипак валани подаци за даљу процену ризика, јер је процена ризика стални задатак.

2.11. КОНТРОЛНА ЛИСТА У ИНСПЕКЦИЈСКОМ НАДЗОРУ

Инспекција је дужна да сачини контролне листе из своје области инспекцијског надзора и да их објави на својој интернет страници и примењује у поступку редовног инспекцијског надзора.

Инспектор је дужан а поступајући у границама предмета инспекцијског налога., предузима оне провере и радње које су садржане у контролној листи. Друге провере и радње за које је овлашћен, инспектор може да предузме ако у току надзора утврди да је неопходно да се оне предузму ради потпуног утврђивања чињеничног стања и законитог и безбедног поступања и то када те провере и радње налажу разлози спречавања или отклањања непосредне опасности по живот или здравље људи или животну средину (скраћени поступак).

Садржина контролне листе и чињенице констатоване у њој морају бити оверене потписом инспектора и надзираног субјекта, односно присутног лица.

По потреби а најмање два пута годишње, инспекција преиспитује садржину контролне листе и ако утврди да је оправдано, мења и допуњава. Ово оставља простор да се у једном надзираном субјекту врше више инспекцијских надзора ако он не спроводи мере из контролне листе, док у другом истог ризика тај број инспекцијског надзора је мањи ако он спроводи мере из контролне листе.

Надзирани субјекат може доставити инспекцији извештај о самопровери испуњености захтева из контролне листе и самопроцени ризика, које је спровео сагласно садржини контролне листе и правила процене ризика. Уз овај извештај, надзирани субјекат инспекцији прилаже и одговарајућу документацију, односно и други материјал (фотографије и сл.) којим се поткрепљују налази из извештаја.

2.12. НАЛОГ ЗА ИНСПЕКЦИЈСКИ НАДЗОР

Руководилац инспекције или лице које он овласти издаје писани налог за инспекцијски надзор.

Налог за инспекцијски надзор мора да садржи: податке о инспекцији, податке о инспекторима који врше инспекцијски надзор са бројем службене легитимације, податке о инспектору који их замењује у случају спречености, податке о надзираном субјекту ако су познати, правни основ инспекцијског надзора, навођење и кратко обавештење и објашњење врсте и облика инспекцијског надзора, процењени ризик, прецизан и јасан опис предмета инспекцијског надзора, планирано трајање инспекцијског надзора, разлог за изостајање обавештења, број, време и место издавања, потпис издаваоца налога и печат.

У вршењу инспекцијског надзора инспектор је везан за садржину налога, односно утврђеним предметом инспекцијског надзора, осим ако се инспекцијски надзор врши над нерегистрованим субјектом, тада се инспекцијски надзор врши без налога али у границама предмета који инспектор утврђује у току трајања инспекцијског надзора.

Налог за инспекцијски надзор може да се допуни и када је неопходно повећати број инспектора који врше инспекцијски надзор и продужи трајање надзора.

Налози за инспекцијски надзор се издаје за редовни, ванредни и допунски инспекцијски надзор, с тим да је ванредни и допунски инспекцијски надзор могућ и без налога када то захтевају разлози спречавања или отклањања непосредне опасности по живот или здравље људи или животну средину.

2.13. ОБАВЕШТЕЊЕ О ПОСТОЈЕЋЕМ ИНСПЕКЦИЈСКОМ НАДЗОРУ

Инспектор у писаном облику обавештава надзирани субјекат о предстојећем инспекцијском надзору, најкасније три радна дана пре почетка надзора.

Обавештење садржи податке о интернет страници на којој је доступна контролна листа.

Када налог за инспекцијски надзор није издат, разлози за изостајање обавештења уносе се у записник.

2.14. ПОКРЕТАЊЕ ПОСТУПКА У ИНСПЕКЦИЈСКОМ НАДЗОРУ

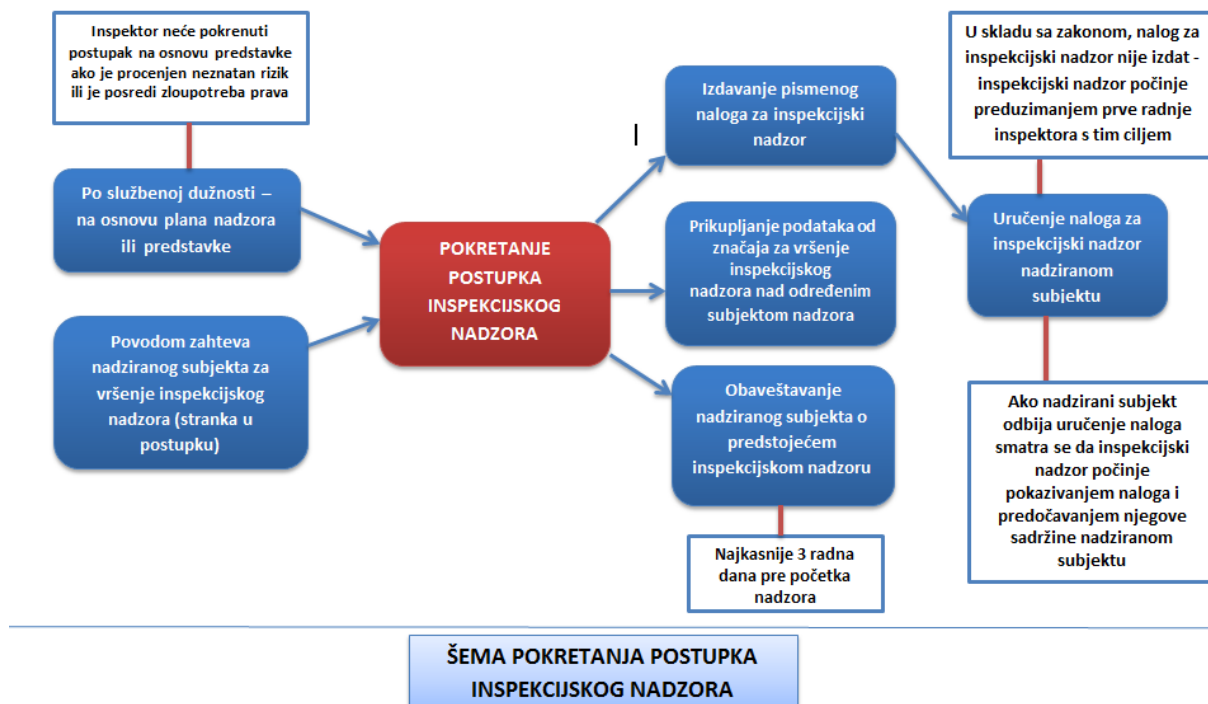
Поступак инспекцијског надзора покреће се и води по службеној дужности или поводом захтева надзираног субјекта за вршење инспекцијског надзора као и поводом захтева других лица којима је посебним законом признато својство странке у поступку.

Као оцене о постојању разлога за покретање поступка по службеној дужности инспектор узима у обзир представке.

Инспектор нећа покренути поступак по службеној дужности на основу представке ако је процењен незнатни ризик или је у питању злоупотреба права.

Инспекцијски надзор почиње кад инспектор уручи надзираном субјекту, односно присутном лицу налог за инспекцијски надзор.

Ако надзирани субјекат, односно присутно лице одбије уручење налога за инспекцијски надзор, сматра се да инспекцијски надзор почиње показивањем налога и предочењем његови садржине надзираном субјекту, односно присутном лицу.

СЛИКА- 2 ШЕМА ПОКРЕТАЊА ИНСПЕКЦИЈСКОГ НАДЗОРА

2.15. НАЧИН ВОЂЕЊА ЕВИДЕНЦИЈА У ИНСПЕКЦИЈСКОМ НАДЗОРУ

О инспекцијском надзору, за потребе праћења стања у одређеној области и праћења рада, сваки инспектор је дужан да води евиденцију.

Евиденција се води у електронској форми у оквиру функционалног јединственог информационог система за инспекције.

До преласка на јединствени информациони систем за инспекције, инспекције су дужне да воде евиденције у писаној форми или електронској форми у оквиру сопственог софтверског решења.

Евиденције се воде по начелу уредности и тачности, и по хронолошком реду.

Евиденције поред података утврђених законом о инспекцијском надзору садрже и:

1. податке о вршењу заједничког надзора и разлозима за заједнички надзор
2. податке да ли је надзор вршен над регистрованим или нергистрованим субјектом
3. податке везане за покретање поступка инспекцијског надзора
4. податке о подносиоцу представке
5. податке о процењеном ризику код надзираног субјекта
6. податке о жалби и поступку по жалби
7. податке о извршењу решења
8. податке о притужбама на рад инспектора
9. датум уноса података и промене података у евиденцији
10. податке о инспектору, односно другом лицу које је унело податке у евиденцију

Податке у евиденцију уноси инспектор и службеник овлашћен за вршење инспекцијског надзора, односно друго овлашћено лице по налогу инспектора или службеника овлашћеног за вршење инспекцијског надзора, односно руководиоца инспекције.

Инспектор је дужан да податке о спроведеном надзору унесе у евиденцију у року од три дана од дана сачињавања записника, предузете радње и пријема акта, односно сазнања за чињеницу која се уноси у евиденцију.

ЗАКЉУЧНО РАЗМАТРАЊЕ

Инспекцијски надзор у области заштите од пожара и експлозија је основа за предузимање превентивних мера и треба да утиче на смањење броја пожара и експлозија и смањење материјалне штете настале пожарима и експлозијама. Сам поступак инспекцијског надзора мора бити почетак и основа за управљање ризиком у области заштите од пожара и експлозија у циљу сагледавања стања и опасности и налагање мера да се опасности и ризици смање на што мању меру.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Горан Ђорђевић: "Инспекцијски надзор у области заштите од пожара", приручник заштите од пожара у пракси", Форум медија, Београд
2. Закон о заштити од пожара ("Сл.гласник РС" бр.111/09,20/2015,87/2018)
3. Закон о инспекцијском надзору ("Сл.гласник РС" бр.36/2015,44/2018,95/2018)